

3 Οκτωβρίου 2013

Αριστείδης ο γιος του Λυσιμάχου (ο επονομαζόμενος Δίκαιος): μια βιογραφία

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#)

Αριστείδης ο γιος του Λυσιμάχου

Ο Αριστείδης, ο γιος του Λυσιμάχου, υπήρξε ένας από τις κορυφαίες πολιτικές

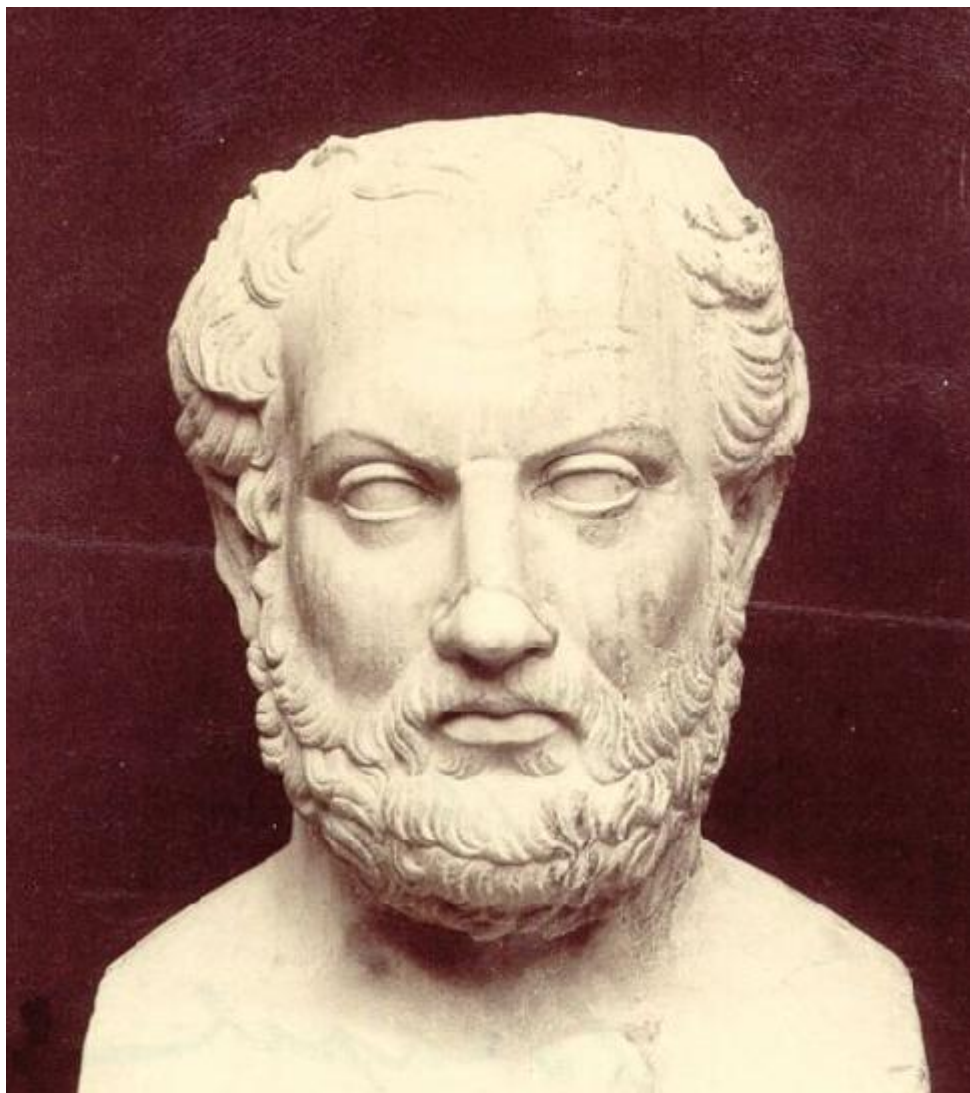
προσωπικότητες που ανέδειξε η Αρχαία Αθήνα. Γεννήθηκε το 550 π.Χ. περίπου και κατάγονταν από τον δήμο της Αλωπεκής της Αντιοχίδας φυλής. Από τα πρώτα βήματα του στον πολιτικό βίο της πόλης του, συνδέθηκε με τον ιδρυτή της Αθηναϊκής Δημοκρατίας Κλεισθένη και προσχώρησε στο αριστοκρατικό κόμμα έχοντας ως βασικό του πολιτικό αντίπαλο τον Θεμιστοκλή. Το πρώτο πολιτικό αξίωμα που έλαβε ο Αριστείδης ήταν αυτό της επιμελητείας των δημοσίων εξόδων, όταν και αποκάλυψε μια σειρά από οικονομικά σκάνδαλα και ατασθαλίες τα οποία αφορούσαν τον Θεμιστοκλή και συνεργάτες του. Ο Θεμιστοκλής αντέδρασε αμέσως προσπαθώντας να του χρεώσει οικονομικές ατασθαλίες, αλλά ο Αριστείδης απέδειξε το αβάσιμο των ισχυρισμών αυτών προστατεύοντας το όνομα του και την τιμή του.

Η πρώτη Περσική εκστρατεία με τον Δάτη και τον Αρταφέρνη, βρίσκουν τον Αριστείδη έναν από τους δέκα εκλεγμένους στρατηγούς, οι οποίοι ως γνωστόν, αναλάμβαναν την συνολική διοίκηση του Αθηναϊκού στρατού ανά ημέρα. Ο Αριστείδης υπήρξε ο πρώτος ο οποίος παραιτήθηκε από την στρατηγία δίνοντας την θέση του στον Μιλτιάδη πείθοντας και τους υπολοίπους να πράξουν το ίδιο για να υπηρετηθεί αποτελεσματικότερα το συμφέρον της πατρίδας. Ο Μιλτιάδης με την στρατηγία του συνέτριψε τους Πέρσες στην μάχη του Μαραθώνα και ο Αριστείδης πολέμησε δίπλα στον πολιτικό του αντίπαλο Θεμιστοκλή στην πρώτη γραμμή στο κέντρο της Αθηναϊκής παράταξης που δέχθηκε και την μεγαλύτερη Περσική πίεση (**ἐν δὲ τῇ μάχῃ μάλιστα τῶν Ἀθηναίων τοῦ μέσου πονήσαντος καὶ πλεῖστον ἐνταῦθα χρόνον τῶν βαρβάρων ἀντερεισάντων κατὰ τὴν Λεοντίδα καὶ τὴν Ἀντιοχίδα φυλὴν, ἡγωνίσαντο λαμπρῶς τεταγμένοι παρ' ἀλλήλους ὃ τε Θεμιστοκλῆς καὶ ὁ Ἀριστείδης**). Μετά το τέλος της μάχης, και την αποχώρηση του Περσικού στόλου ο Αθηναϊκός στρατός με επικεφαλής τον Μιλτιάδη έσπευσε να υπερασπιστεί την Αθήνα σε περίπτωση Περσικής επίθεσης και ο Αριστείδης ορίστηκε από τον Μιλτιάδη να παραμείνει με ένα στρατιωτικό τμήμα στο πεδίο της μάχης, φυλάσσοντας τους αιχμαλώτους και τα λάφυρα που είχε αφήσει ο εχθρός.

Ο Αριστείδης επέδειξε θαυμαστή ανιδιοτέλεια και εντιμότητα σε αυτή την περίπτωση επιβεβαιώνοντας την φήμη του, καθώς ούτε ο ίδιος καταχράστηκε το παραμικρό, ούτε επέτρεψε σε κανέναν οπλίτη που βρισκόταν στον χώρο να κλέψει από τα πλούτη που είχαν κατακτηθεί και άνηκαν στην πόλη, τηρώντας απόλυτη τάξη στον χώρο. Η συμπεριφορά του αυτή και η εν γένει πολιτεία του στα δημόσια πράγματα, η εντιμότητα και η ευθυκρισία που τον διέκρινε, του χάρισε το προσωνύμιο “Δίκαιος” που τον συνόδευσε σε όλη του την ζωή. Μετά τον θρίαμβο του Μαραθώνα η πολιτική αντιπαράθεση με τον Θεμιστοκλή εντάθηκε, καθώς ο Αριστείδης αντιτέθηκε στην στροφή της Αθήνας προς την θάλασσα, το εμπόριο και την πανελλήνια ναυτική υπεροχή.

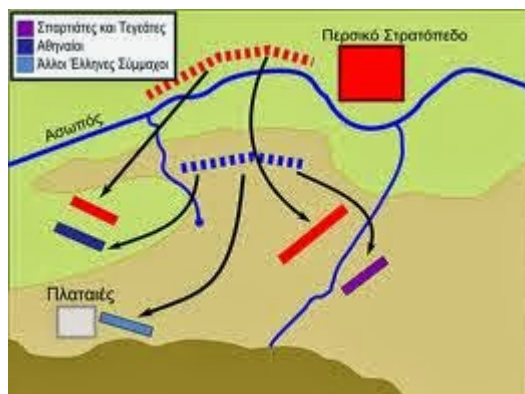

Ο Αριστείδης θεώρησε ότι αυτή η πολιτική απομάκρυνε τον Αθηναίο από την γη και τις πατροπαράδοτες αξίες της. Ο Θεμιστοκλής τότε κατάφερε να υποκινήσει τον φθόνο των Αθηναίων εναντίον του Αριστείδα και να τον εξοστρακίσει το 483 π.Χ. , εξουδετερώνοντας τον πολιτικά. Την αδικία αυτή ο Αριστείδης την δέχθηκε αγόγγυστα και χωρίς να κρατήσει μνησικακία για τους συμπολίτες του επέλεξε ως τόπο εξορίας του την Αίγινα, ώστε να βρίσκεται πλησίον της Αθήνας και να παρακολουθεί τις εξελίξεις στην πατρίδα του.

Θεμιστοκλής

Μετά την συντριβή του Ξέρξη στην Σαλαμίνα, ο Αριστείδης αντιτέθηκε στο φιλόδοξο σχέδιο του Θεμιστοκλή να καταστρέψουν τις γέφυρες στον Ελλήσποντο και να τον παγιδεύσουν στην Ευρώπη, αντιθέτως προέτρεπε τον Θεμιστοκλή να βρει τρόπο οι Πέρσες να εκκενώσουν τον Ελλαδικό χώρο το συντομότερο. Όταν ο Μαρδόنيος επανήλθε στους Αθηναίους με δελεαστικές ειρηνευτικές προτάσεις υποσχόμενος να ανοικοδομήσει την κατεστραμμένη τους πόλη, να τους δώσει πλούτη και να τους κάνει κυρίαρχους στην Ελλάδα υπό τον όρο ότι θα σταματούσαν να πολεμούν εναντίον των Περσών ο Αριστείδης έδειξε τον ήλιο και απάντησε “όσο αυτός θα πορεύεται αυτή την πορεία, οι Αθηναίοι θα πολεμούν τους Πέρσες για την χώρα που έχει λεηλατηθεί και για τα ιερά που έχουν βεβηλωθεί και κατακαεί” **(τὸν ἥλιον δείξας, “ἄχρι ἂν οὗτος,” ἔφη, “ταύτην πορεύεται τὴν πορείαν, Ἀθηναῖοι πολεμήσουσι Πέρσαις ὑπὲρ τῆς δεδηωμένης χώρας καὶ τῶν ἡσεβημένων καὶ κατακεκαυμένων ἱερῶν.”)**. Την ίδια περήφανη απάντηση έστειλε γραπτώς στους Σπαρτιάτες που φοβούνταν μια πιθανή αποσκίρτηση των Αθηναίων.

η μάχη των Πλαταιών

Ο Μαρδόνιος, λόγω έλλειψης εφοδίων αναγκάστηκε να επιτεθεί ξαφνικά με την πρόθεση να αιφνιδιάσει τους Έλληνες, αλλά αυτοί ειδοποιημένοι μυστικά την προηγούμενη νύχτα από τον Μακεδόνα Βασιλιά Αλέξανδρο, δεν αιφνιδιάστηκαν αλλά μετά από μια καθυστέρηση λόγω των μη ευνοϊκών οιωνών από τις θυσίες, οι Έλληνες συνέτριψαν σχετικά εύκολα τους υπεράριθμους Πέρσες σκοτώνοντας τον Μαρδόνιο. Μετά την επικράτηση τους στο πεδίο της μάχης, οι Έλληνες καταδίωξαν τους Πέρσες μέχρι το στρατόπεδο τους το οποίο και κυρίευσαν σκοτώνοντας τους αντιπάλους τους. Μετά τις νίκες τους στις Πλαταιές και στην Μυκάλη, οι ενωμένοι Έλληνες συνέχισαν τις εκστρατείες τους εναντίον των Περσών με επικεφαλής τον Πausanias. Πολύ σύντομα όμως η δεσποτική και αυταρχική συμπεριφορά του Πausanias, έστρεψε τις ελληνικές πόλεις προς την Αθήνα, καθώς οι εκπρόσωποι της Αριστείδης και Κίμωνας πολιτεύονταν με σύνεση, δικαιοσύνη και μετριοπάθεια (*προσφιλείς γὰρ ὄντας τοὺς Ἀθηναίους τοῖς Ἑλλησι διὰ τὴν Ἀριστείδου δικαιοσύνην καὶ τὴν Κίμωνος ἐπιείκειαν ἔτι μᾶλλον ἢ τοῦ Πausanίου πλεονεξία*). Η Σπάρτη αποχώρησε από την συμμαχία και τιμωρώντας με την ποινή του θανάτου τον Πausanias που παρέβη όλους τους κανόνες της αυστηρῆς Σπαρτιατικῆς ηθικῆς.

Όλες οι Ελληνικές πόλεις συσπειρώθηκαν γύρω από την Αθήνα για να προφυλάξουν

αποτελεσματικότερα την ανεξαρτησία τους έναντι των Περσών. Οι περισσότερες από αυτές, έδιναν οικονομικές εισφορές σε ένα κοινό ταμείο για να αντιμετωπίζονται τα έξοδα του πολέμου. Το ποσό αυτό οι εκπρόσωποι των Ελληνικών πόλεων ζήτησαν να το προσδιορίσει ο Αριστείδης αφού θα επισκεπτόταν κάθε πόλη χωριστά για να εκτιμήσει τις οικονομικές της δυνατότητες. Ο Αριστείδης για άλλη μια φορά επιβεβαίωσε την φήμη της δίκαιης κρίσης του, καθορίζοντας με αμεροληψία και αντικειμενικότητα το ύψος των εισφορών κάθε πόλης, καθορίζοντας το τελικό ποσό σε 460 τάλαντα, κερδίζοντας την εκτίμηση όλων των πόλεων για την ορθή κρίση του. Η αναλογία των εισφορών μεταξύ των πόλεων που όρισε ο Αριστείδης κρατήθηκε ανέπαφη καθ όλη την διάρκεια της Αθηναϊκής συμμαχίας, αν και πολύ σύντομα διπλασιάστηκε και τριπλασιάστηκε. Ο Περικλής αύξησε το σύνολο των εισφορών σε 600 τάλαντα, ενώ κατά την διάρκεια του Πελοποννησιακού πολέμου αυξήθηκε μέχρι και 1400 τάλαντα! έσοδα που οι Αθηναίοι είτε διένειμαν μεταξύ τους, είτε τα ξόδευαν σε δωρεάν θεατρικά εισιτήρια και δημόσια έργα καλλωπισμού της πόλης τους. Ο Αριστείδης όρισε για έδρα του Συμμαχικού ταμείου το νησί της Δήλου, αλλά πολύ σύντομα οι Αθηναίοι αποφάσισαν να μεταφέρουν το ταμείο στην πόλη τους ώστε να χρησιμοποιούν τους πόρους του κατά το δοκούν.

Όταν ο Αριστείδης ρωτήθηκε αν αυτή η πρωτοβουλία είναι δίκαιη η όχι απάντησε “είναι συμφέρουσα” (**ὥς οὐ δίκαιον μέν, συμφέρον δὲ τοῦτ’ ἐστὶ**). Σε μια ακόμη λίαν αμφιλεγόμενη πρωτοβουλία του, ο Αριστείδης προέτρεπε τους Αθηναίους να χειρίζονται τα ζητήματα της συμμαχίας κατά το συμφέρον τους, χρεώνοντας την επιορκία πάνω του (**ἐκέλευε τοὺς Ἀθηναίους τὴν ἐπιορκίαν τρέψαντας εἰς ἑαυτὸν ἧ συμφέρει χρῆσθαι τοῖς πράγμασι**). Ο Αριστείδης παρέμεινε φτωχός ως το τέλος της ζωής του παρά τις υψηλότατα δημόσια αξιώματα που ανέλαβε και τα μεγάλα χρηματικά ποσά που διαχειρίστηκε. Στάθηκε επιεικής και μεγαλόψυχος έναντι του Θεμιστοκλή όταν ο τελευταίος έπεσε στην δυσμένεια του δήμου και εξοστρακίστηκε, δεν χάρηκε με την κακοτυχία του παρά το γεγονός ότι υπήρξαν πολιτικοί αντίπαλοι (**οὐδ’ ἀπέλαυσεν ἐχθροῦ δυστυχοῦντος**) και ποτέ δεν τον κατηγορήσε δημοσίως.

Ο Αριστείδης πέθανε στην Αθήνα το 467 π.Χ. σε ηλικία 73 ετών, τιμώμενος από τους συμπολίτες του για τις μεγάλες υπηρεσίες που πρόσφερε στην πατρίδα του. Πέθανε όπως έζησε, παμφτωχός, ενταφιάστηκε στο Φάληρο και η κηδεία του έγινε δημοσία δαπάνη καθώς ο ίδιος δεν είχε το παραμικρό περιουσιακό στοιχείο. Οι θυγατέρες του προικίστηκαν με δαπάνες του δημοσίου, ενώ ο γιος του Λυσίμαχος έλαβε 100 ασημένιες μνες και δημόσια γη για να καλλιεργήσει (**καὶ τὰς μὲν θυγατέρας ἱστοροῦσιν ἐκ τοῦ πρυτανείου τοῖς νυμφίοις ἐκδοθῆναι δημοσίᾳ, τῆς πόλεως τὸν γάμον ἐγγυώσης καὶ προῖκα τρισχιλίας δραχμὰς ἑκατέρα ψηφισαμένης, Λυσιμάχῳ δὲ τῷ υἱῷ μνᾶς μὲν ἑκατὸν ἀργυρίου καὶ γῆς τοσαῦτα πλέθρα πεφυτευμένης ἔδωκεν ὁ δῆμος**

).

Ο Αριστείδης υπήρξε υπόδειγμα δημοσίου ανδρός, σε όλες τις περιστάσεις του βίου του τοποθέτησε το συμφέρον της πατρίδας του υπεράνω οποιασδήποτε προσωπικής σκοπιμότητας, υπήρξε μεγαλόφρων απέναντι στους εχθρούς του και δίκαιος έναντι των φίλων του χωρίς να ευνοήσει κανέναν που δεν το άξιζε. Σύμφωνα με τον Ηρόδοτο υπήρξε το πλέον επίλεκτο και δίκαιο άτομο που ανέδειξε η Αθήνα ως την εποχή του **(Αριστείδης ὁ Λυσιμάχου, ἀνὴρ Ἀθηναῖος μὲν ἐξωστρακισμένος δὲ ὑπὸ τοῦ δήμου· τὸν ἐγὼ νενόμικα, πυνθανόμενος αὐτοῦ τὸν τρόπον, ἄριστον ἄνδρα γενέσθαι ἐν Ἀθήνησι καὶ δικαιοτάτον.)**

Ι. Β. Δ.

Επίμετρον

1

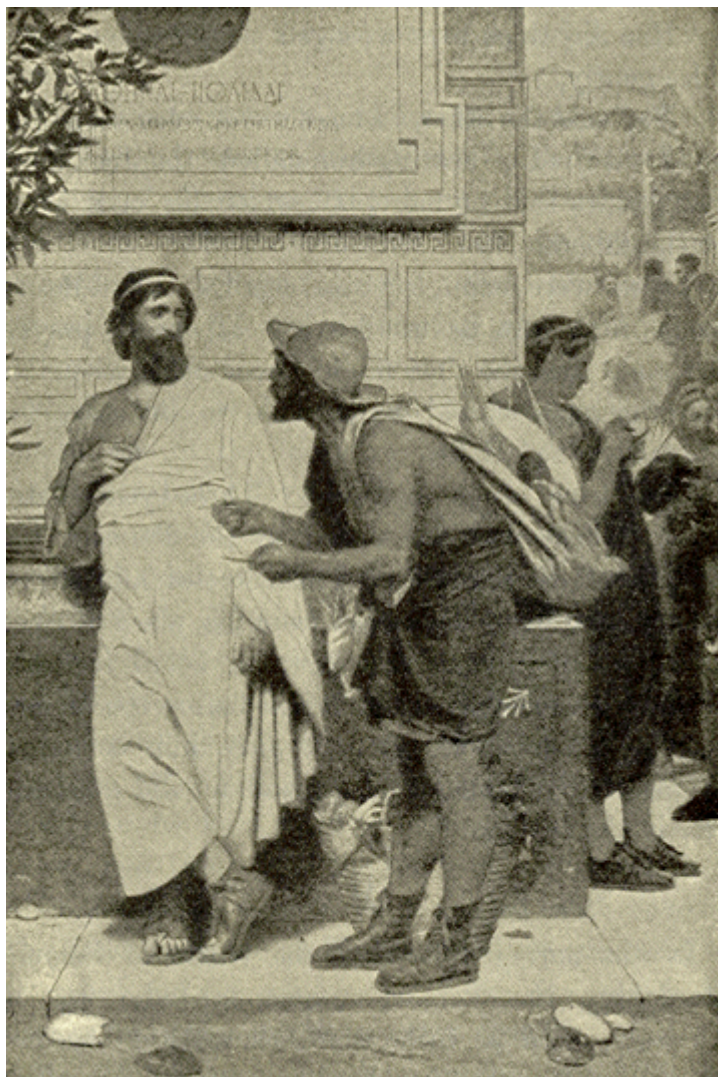

Εξοστρακισμός - μια δικλείδα ασφαλείας της Αθηναϊκής Δημοκρατίας

Ο Θεσμός του εξοστρακισμού αποτελούσε μια εσωτερική θωράκιση της Αθηναϊκής Δημοκρατίας έναντι της αυξημένης ισχύος οποιουδήποτε πολιτικού άνδρα της πόλης και του κινδύνου της τυραννίας. Πιο συγκεκριμένα, ο δήμος εξόριζε για 10 χρόνια οποιαδήποτε σημαντική προσωπικότητα θεωρούσε ότι συγκέντρωνε πολύ μεγάλη εξουσία, είτε βρισκόταν σε συνεχή πολιτική διαμάχη και δίχαζε την πόλη. Για να επιβληθεί ο εξοστρακισμός, έπρεπε να συγκεντρωθούν 6000 όστρακα (θραύσματα αγγείων) με το όνομα αυτού που θεωρούσαν επικίνδυνο για την Δημοκρατία, τα οποία οι Αθηναίοι πολίτες εναπόθεταν σε συγκεκριμένο σημείο για να εξασφαλιστεί η μυστικότητα της διαδικασίας.

Ο Θεσμός του εξοστρακισμού σχεδόν αμέσως καταστρατηγήθηκε και χρησιμοποιήθηκε για ξεκαθάρισμα πολιτικών λογαριασμών. Ο τελευταίος που εξοστρακίστηκε ήταν ο Υπέρβολος, δημαγωγός που φιλοδόξησε να ηγηθεί του

Δημοκρατικού κόμματος μετά τον θάνατο του Κλέωνα. Την εποχή εκείνη οι δύο μεγάλοι πολιτικοί αντίπαλοι που πρωταγωνιστούσαν στα δημόσια πράγματα ήταν ο Νικίας και ο Αλκιβιάδης και ο δήμος φανερά θα εξοστράκιζε έναν εκ των δύο. Οι δύο μεγάλοι αντίπαλοι συνεννοήθηκαν μυστικά και κινητοποίησαν τους φίλους και οπαδούς τους να ψηφίσουν τον Υπέρβολο, ώστε να γλυτώσουν και οι δύο. Ο δήμος αντελήφθη την συμπαιγνία και τον εξευτελισμό του θεσμού και τον κατήργησε οριστικά.

Ο Αριστείδης συναντά τον χωρικό

Επίμετρον 2

Ο εξοστρακισμός του Αριστείδη - το μεγαλείο ψυχής του ακέραιου ανθρώπου έναντι του άδικου φθόνου της κοινωνίας

Ο εξοστρακισμός του Αριστείδη υπήρξε εντελώς άδικος, μια πράξη μοχθηρίας των πολιτών της Αθήνας έναντι ενός δημόσιου άνδρα του οποίου η εντιμότητα ήταν διαπιστωμένη. Αναμφίβολα σημαντικός παράγοντας για τον εξοστρακισμό υπήρξε η κινητοποίηση του πολιτικού του αντιπάλου Θεμιστοκλή και των οπαδών του, που κατάφεραν να υποδαυλίσουν το συναίσθημα φθόνου των πολλών για την υπεροχή του ενός. Η παράδοση μεταφέρει ένα χαρακτηριστικό επεισόδιο από την

συγκεκριμένη διαδικασία, όταν ο Αριστείδης την ημέρα του εξοστρακισμού του συνάντησε τυχαία έναν αγράμματο χωριάτη. Αυτός χωρίς να γνωρίζει τον Αριστείδη του ζήτησε να γράψει το όνομα του στο όστρακο. Ο Αριστείδης τότε χωρίς να χάσει την ψυχραιμία του ρώτησε τον συμπολίτη του αν του έχει κάνει κάτι και θέλει να εξοστρακίσει τον Αριστείδη. Τότε ο χωριάτης του απάντησε πως “όχι δεν μου έχει κάνει τίποτε και ούτε τον γνωρίζω, αλλά ενοχλούμαι να ακούω παντού να τον αποκαλούν Δίκαιο”. **(γραφομένων οὖν τότε τῶν ὀστράκων λέγεται τινα τῶν ἀγραμμάτων καὶ παντελῶς ἀγροίκων ἀναδόντα τῷ Ἀριστείδῃ τὸ ὄστρακον ὡς ἐνὶ τῶν τυχόντων παρακαλεῖν, ὅπως Ἀριστείδην ἐγγράψει. [7.6] τοῦ δὲ θαυμάσαντος καὶ πυθομένου, μή τι κακὸν αὐτὸν Ἀριστείδης πεποίηκεν, “οὐδέν,” εἶπεν, “οὐδὲ γινώσκω τὸν ἄνθρωπον, ἀλλ’ ἐνοχλοῦμαι πανταχοῦ τὸν Δίκαιον ἀκούων.” ταῦτα ἀκούσαντα τὸν Ἀριστείδην ἀποκρίνασθαι μὲν οὐδέν, ἐγγράψαι δὲ τοῦνομα τῷ ὀστράκῳ καὶ ἀποδοῦναι.)**

Ο Αριστείδης έγραψε το όνομα του στο όστρακο και το έδωσε στον συμπολίτη του χωρίς να του πει τίποτε.

(σημ. Φιλίστωρος: γραμμένο και αφιερωμένο για τον Θεωρή την Πηγή και το αγοράκι τους)

Πηγές :el.wikipedia.org/Αριστείδης – .istorikathemata.com